

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodiêre

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita & Martyrium S. & gloriosæ Christi Martyris Cęciliæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

phetiam in se completam cernens, venerabilem * Eustachium, qui monasterium Luxouienſe regebat, ad ſe venire iubet, venientem blandè & comiter orat, vt ad-
 ſuſcipiat ad beatum Columbanum, & quocunq; loco repertum, accurata perſuaſi-
 one eò adducat, vt ad ſe venire non recuſet. Facit ità venerabilis diſcipulus, magi-
 ſtri veſtigia perſequens. Poſtquàm ad eum venit, Clotarij verba ei depromit. Viſo
 Eufachio beatus Columbanus lætatur, aditum ad ſuum monaſterium patere gra-
 tularur: retentumq; aliquantisper apud ſe, hortatur vt ſui laboris memor, fra-
 trum collegiũ diſciplinã habenis contineat & erudiat, multorumq; acceſſione il-
 lud augeat, eoſq; omnes ſuis inſtitutis imbuat. Deindè iubet eum redire ad Clota-
 rium, eiq; comiter hæc referre reſponſa, ſibi id haudquaquàm rationi conſenta-
 num videri, vt retrò reueratur: illud tantummodò rogare ſe, vt ſodales ſuos, qui
 Luxouij degant, regio fauore ac præſidio proſequatur. Addidit etiã literas ad Re-
 gem, caſtigatiõne plenas. Porrò Rex gratiſſimum munus, ceu pignus quoddam
 fœderis viri Dei exultabundus acceperit, nec præci eius voluit obliuiſci. Omni enim
 præſidio Luxouienſe monaſterium communire ſtudit, annuis cenſibus ditauit,
 fines eius vndiq; pro venerabilis Eufachij voluntate auxit & protulit, omniq;e
 conatu ad adiuuandos eius habitatores, ob amorem viri Dei, animum intendit.
 Porro beatus Columbanus cum annum vnum egiſſet in monaſterio Bobienſi, vita
 beata functus, animam corpore ſolutã cælo reddidit vndecimo Calendas Decem-
 bris. Cuius ſtrenuitatem ſi quis nõſſe velit, in eius dictis reperiet. Reliquiã eius co-
 in loco conditã habentur, vbi etiam miraculis pollent, præſule Chriſto: Cui eſt
 gloria per omnia ſecula ſeculorum, Amen.

* Eufachium

Scribit lite-
ras Clota-
rio Regi, eũ
reprehēn-
dens.

Abit ad
Chriſtum.

VITA ET MARTYRIVM SANCTÆ ET GLO-
 RIOSÆ CHRISTI MARTYRIS CAECILIAE, ET QVI
 cum ipſa erant, ſanctorum Valeriani, Tiburtij & Maximi: Authore Si-
 meone Metaphraſte. Habetur Tomo 5, Aloyſij. Nos nume-
 rum capitum margini adieciimus.

SERVATORIS noſtri & Dei è cælis deſcenſus, con-
 ciliauit magna bonã generi hominum. Nam cum eſſet
 Deus ex Deo, & eſſet in forma Dei, qui ipſum genuit im-
 patibiliter, non rapinam arbitratus eſt ſe eſſe Deo equa-
 lem: ſed ſeipſum exinaniuit, ſerui formam accipiens,
 in ſimilitudine hominum factus, & habitu inuentus vt
 homo: Humiliauit ſeipſum, factus obediens vſque ad
 mortem, mortem autem crucis: vt eum deleret, qui
 mortis habebat imperiũ, hoc eſt, diabolus: & omnem
 manu ducens humanitatem, eueheret ad cælos per præ-
 cioſam & diuinam ſuam doctrinam. Primi itaq; omni-
 um, cum ſecuti ſunt ſancti Apoſtoli: poſt Apoſtolos, martyres: poſt martyres,
 confeſſores: poſt confeſſores, ſacerdotes: poſt ſacerdotes, virgines: poſt virgines,
 viduæ: poſt viduas, miſericordes. Et vt ſemel dicam, omnibus accedentibus aper-
 ta fuit Chriſti medicinæ officina. Propterea quotidie clamat per ſanctos ſuos
 Euangeliftas: Venite ad me omnes, qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam
 vos.

Non èb. 22.
Cap. 1.

Philip. 2.

Heb. 2.

Matth. 11.

Huius venerandam & ſuauiſſimam vocem cum audiſſet etiam Cæcilia clarifi-
 ma virgo & glorioſa, & in eum credidiſſet, abſconſum Chriſti Euangelium ſemper
 circumterebat in pectore, & nec noctũ, nec interdũ intermittebat diuina legere
 eloquia, & Deum orare. Hæc ergo beata Cæcilia Valerianum quendam habebat
 inuenem ſponſum: qui quidem iuuenis accenſus amore virginis, diem ſtatueraſt
 nuptiarum. Cæcilia autem in carne induta cilicio, extrinſecus aureis induta erat
 veſtibus. Nam cum parentes & ſponſus eius hæc vellēt, ipſa corpore ad eò erat eli-
 quata, vt non poſſet celare cordis ſui deſiderium, & quòd ſolius Chriſti Seruatoris
 capta erat amore, ſignificabat propriè anigmatibus. Non multò poſt autẽ venit di-
 eſ, in quo paratus erat thalamus: & cum eſſet ſymphonia inſtrumentorum, illa in
 corde

Cap. 2.

Valerianus
ſponſus 5.
Cæcilia.

Cilicium 5.
Cæcilia.

RIUS
 ber
 ober
 RVIII
 5

Pfal. 118. corde suo soli Deo psallebat. dicens: Fiat, Domine, cor meum & corpus meum immaculatum in tuis iustificationibus, ut non pudore afficiar. Manens autem ieiunia, duos aut tres dies à cibo abstinuit: ieiunans autem & orans, seipsam commendabat Domino, precibus Angelos Domini inuocabat, lachrymis precabatur. Apostolos, & orabat omnes sanctas Christi ancillas, ut eam confirmarent suis supplicationibus, castitatem suam commendans Domino.

Cap. 3. Postquam autem hæc facta sunt, nox venit: in qua cum suo sponso in separato cubiculo quietem nata & silentium, sic eum est allocuta: Dulcissime & charissime adulescens, est mihi arcanum, quod tibi aperiam, si tu iureiurando mihi assistaueris, te omnia celaturum. Ei autem iurauit eius sponso Valerianus, se id quod dicebatur, nullis omnino insidijs proditurum, neque id esse aperturum, quacumque cogereret necessitate. Tunc illa respondit, dicens: Volo te scire, me Angelum habere amicum, qui summo zelo corpus meum custodit. Is si vel minimum fuerit suspicatus, quod tu incesto me amore polluas, iram suam proritus in te accendat, & elegantis tuæ iuuentutis florem perdet. Sin autem cognouerit, quod tu simpliciter & immaculato me amore teneris, & virginitatē meam integram & impollutam custodias, te sicut me diliger, & ostendet tibi suam gratiam. Tunc Valerianus Dei nutu, timore affectus, dicit: Si vis, o charissima, ut credam ijs, quæ dicis, ostendis mihi ipsum Angelum: & si intellexero eum esse verè Angelum, faciam quæ horris: Sin autem alium virum amas, & te & illum ense occidam. Tunc dicit ei hoc Cæcilia: Si vis meis parere consilijs, o charissime adulescens, & polliceris te esse piaturum æterno lauacro regenerationis, & credis in vnum verum Deum, qui uiuit in cælis, potes eum contemplari. Dicit ei Valerianus: Et quis est, qui me exhibebit, ut ego videam Angelum? Respondit Cæcilia, & dixit: Est senex in quodam loco, qui pulchrè scit purgare homines, ut efficiantur digni, qui intueantur Angelos. Dixit ei Valerianus: Et ubi quæram ego eum senem? Respondit Cæcilia: Vade ad tertium lapidem à ciuitate via, quæ dicitur Appia: ibi inuenies pauperes, qui viduum petunt à transeuntibus. ab ijs enim sum curata, qui quidem sunt huius mei arcani participes. Eos tu quando videris, dabis eis meam benedictionem, dicens: Cæcilia me misit ad vos, ut ostendatis mihi sanctum senem Vrbanum: quoniam ad ipsum habeo secreta ab ea responsa, quæ ei reddam. Eum quando videris, narra quæcunque tibi dixi: & quando te lustrauerit, induet te indumentis nouis & splendidis: cum quibus libè veniens in hoc cubiculum, videbis sanctum Angelum, qui tuus erit amicus, & quæcunque petes ab ipso, inuenies.

Aperit suo sponso secreta cordis sui Cæcilia, suadens ut credat & baptizetur.

Vestes baptizatoris.

Cap. 4. Tunc profectus est Valerianus, & conuenienter signis, quæ accepit ab ipsa sancta Cæcilia, inuenit sanctum Vrbanum Episcopum: qui, cum secundo fuisset confessor, latebat occultus in sanctorum martyrum monumentis. Cui quidem postquam dixit omnia, quæ dixerat Cæcilia, magno gaudio est affectus: & genibus humi flexis, & manibus in cælum extensis, dixit cum lachrymis: Domine Iesu Christe, pater sancte & bone, Cæcilia tua ancilla, tanquam multis laboribus exercita agna, tibi est dedicata: quandoquidem sponsum suum, qui perinde ac leo cohiberi non poterat, accepit, & erga te tanquam agnum reddidit mansuetissimum. Is enim nisi credidisset, ad nos non venisset. Aperi Domine ostium cordis eius verbis tuis: ut cum te cognouerit esse eius effectorem & Dominum, renunciet diabolo & operibus eius, & doctus eius. Hæc & his similia orante sancto Vrbano Episcopo, senex ante eum repente apparuit, indutus candidis vestimentis sicut nix, tenens in manibus tabellam, aureis inscriptam literis. Quem cum vidisset Valerianus, stupefactus & cadens in terram, factus est tanquam mortuus. Tunc senex eum erexit, dicens: Lege, o filij, contentum huius libri, ut dignus habearis, qui purgeris & videas Angelum, cuius conspectum tibi virgo Cæcilia cum prompto animi studio est pollicita. Tunc Valerianus defixis oculis, coepit in eo legere. Erat autem hæc scriptura, quæ erat in tabella: Vnus Deus, vna fides, vnum baptisma: Vnus Deus & pater omnium, qui est factus per omnia, & in omnibus, Amen.

Ephes. 4.

Cap. 5. Postquam ergo hæc apud se legit, dixit ei Sacerdos: Credis, filij, hæc ita esse, an adhuc dubitas? Tunc Valerianus clamauit magna voce: Non est reuera aliud sub celo, cui verius credi possit. Postquam ergo hæc dixit Valerianus, ille senex ex cælis euauit. Tunc S. Vrbanus, cum eum admonuisset, & catechismo instruxisset, baptizauit eum in nomine patris & filij & spiritus sancti: & cum eum docuisset omnia.

Valerianus à S. Vrbano baptizatur.

omnem regulam fidei, dimisit ad Cæciliam, ei iactis optimè fundamentis. Cum autem venisset Valerianus in indumentis candidis, inuenit Cæciliam orantem in cubiculo, & Angelum Domini stantem prope eam, fulgentem pennis flammis, & scintillantibus specie, duas coronas habentem in manibus refulgentes, rosisque & lilijs splendentes. Quarum vnam quidem dedit Cæciliæ, alteram verò Valeriano, dicens: Has coronas corde immaculato & puro corpore custodite: eas enim ex paradiso Dei ad vos attuli. Hoc autem erit vobis signum: Nunquam marcescent à vobis, neque vnquam amittent suauitatem odoris, neque vnquam poterunt ab alijs adspici, nisi ab illis, quibus sic placebit castitas, quomodo probatum est eam vobis placere. Et quoniam tu, ô Valeriane, assensus es consilio castitatis, me ad te misit Dominus Iesus Christus, vt eam accipias quam voles, petitionem. Ille autem cum audiisset, adorauit & dixit: Nihil mihi est in hac vita dulcius, quam charissimi & vnicuius fratris presentia. Quamobrem meritò arguar impietatis, si me liberato ab errore simulacrorum, fratrem meum maiorem despexero in periculo interitûs. Hanc vnam ex omnibus propono petitionem, & supplex contendo, vt frater meum Tiburtium, sicut me, dignetur liberare: & faciat nos ambos perfectos in confessione eius nominis. Cum hæc autem audiisset Angelus, lato vultu ei dixit: Quandoquidem à Christo petijsti, quod est honestius, is Deum, sicut tu, coler. Quomodo enim te per ancillam Cæciliam lucrificet Dominus, ita per te fratrem quoque tuum lucrificet: & cum ipso venies ad certamen martyrij.

Vider Angelum Dei apud Cæciliam.

Sancta & honesta Valeriani petitiô.

Cap. 6.

His ergo finitis sermonibus, forma visionis Angelicæ assumpta est in celos: illisque in Christo lætantibus, & in adificatione sancta loquentibus, accessit Tiburtius frater Valeriani: & ingressus, tanquam suam sponsam, osculatus est caput S. Cæciliæ, & dixit: Valde miror, hoc tempore hîc rosas & lilia olfaciens. Nam si ipsas rosas & lilia tenerem in manibus, ne sic quidem mihi possent præbere tam suauem odorem. Fateor vobis, ô charissimi, ita ego ad me redij, vt putem me totum repente esse renouatum. Dicit ei Valerianus: Bonum odorè accepisti, ô frater, cum ego rogarem Deum, vt acciperes. Te autem iam credente, accipies etiam amaranthinam coronam incorruptionis, & lætari in ipsa rosea specie, & mente eum percipere, cuius in rosis sanguis floret, & in lilijs cuius corpus dealbat & anima. Habemus enim coronas, quas tui oculi nō possunt percipere, igneo rosea rubore & niuis candore refulgentes. Dicit ei Tiburtius: In somnis hæc audio, an veritate hæc dicis, ô frater Valeriane? Respondit Valerianus: In somnis hucusquē viximus, ô frater charissime. Nam iam Dei gratia & voluntate, sumus in omni veritate, & non est in nobis mendacium. Dij enim, quos hucusquē coluimus, reuera sunt mali demones, & immundi. Dicit ei Tiburtius: Quomodo hoc cognouisti, ô frater? Respondit Valerianus: Angelus Dei me docuit: quem tu quoque poteris intueri, si fueris mundus ab omnibus sordibus idolorum. Dicit ei Tiburtius: Si fieri potest, vt ego quoque Angelum Dei intuear, quanam est mora purificationis? Respondit Valerianus: Nulla: hoc autē solū mihi pollicere, quod omnia execranda & abominanda simulacra abnegans, credis vnum esse Deum in celis. Dicit Tiburtius: Non intelligo, quoniam scopo hæc mihi proponis.

Latina historia habet Cuius in rosis ipsius sanguis floret, & in lilijs cuius corpus albescit.

Cap. 7.

Dicit S. Cæcilia: Vt intelligas esse formas testaceas, & gypseas, & ligneas, & æneas, & cuiusuis metalli: & non dicas eos esse deos, in quibus viuunt aranea, & volucres sterora egerunt: in quorum capitibus solent nidificare ciconiæ, quos faciūt condemnati, quando damnati propter maleficia mittuntur in metallum. Cum ergo initium accipiant ex condemnatis, quomodo existimari possunt aut credi dij? Inter mortuos enim & simulacra, nulla est differentia. Quomodo enim mortuus habet quidem omnia membra: spiritum autem & vocem non potest habere, nec sensum: ita etiam hæc vana simulacra, deorum quidem habent nomina, cognoscuntur autem esse infelicia, malaque & terrestria. Quæ quidem ostenduntur esse homines mortui, quoniam sunt eis etiā membra, sicut hominum. Quandiu enim vixerunt, oculis adspexerunt, & auribus audiuerunt, & pedibus ambulauerunt, & ore locuti sunt, & manibus palpauerunt, & naribus olfecerunt: cœperunt tamen à morte, & in mortem æternam permanent, quod ostendantur nunquam vixisse, vel potuisse viuere. Tunc dixit Tiburtius cum omni compunctione: Qui sic non credit, est brutum, & non venit in iudicium. Quamobrem ego quoque dico cum omni veritate, non esse alium Deum, nisi Deum Christianorum, & me deinceps cum

S. Cæcilia docet Tiburtium vana esse simulacra.

Tiburtius credit in Christum.

TIBURTIIUS
DE
OBER
RVITL
5

eum solum colere & adorare. Hæc cum diceret Tiburtius, sancta Cæcilia deosce-
lata est eius pectus, & dixit: Reuerà hodiè confiteor te esse planè meum fratrem.
Quomodo enim Dei amor tuum fratrem fecit esse meum coniugem: ita etiam
mulacrorum contemptio fecit te meum esse fratrem. Quamobrè quoniam
paratus credere in Dominum nostrum Iesum Christum, vade citò cum tuo fratre
vt ipsam accipias purificationem per sanctum baptismum: per quem etiam digni
habebis angelicas personas intueri, & omnium delictorum tuorum veniam
uenire.

Cap. 8.

Vrbanus
Papa Chri-
stianorum.

Tunc dicit fratri suo Tiburtius: Rogo te, frater, vt mihi dicas, ad quem me es
ducturus. Valerianus respondit: Ad virum perfectum, nomine Vrbanum, in quo
est species angelica, ornata canitie, verus sermo, & insignis prudentia. Dicit ei
Tiburtius: Tu illum dicis Vrbanum, quem Christiani dicunt esse suum Papam: Et
audio bis iam fuisse cõdemnatum, & rursus propter eam ipsam actionem, prop-
quam fuit condemnatus, suam religionem cum metu latenter prædicare. Eum
contigerit inueniri, citra dubitationem vllam igni mandabitur, & nos quoque
eo puniemur, si inueni fuerimus ad eum ambulantes: & dum diuinitatem que
mus, quæ latet in cælis, incidemus in iram, quæ accenditur in terra. Dicit ei S. Cæ-
lia: Si hæc vita esset sola, & non esset alia, iure quæ hîc sunt, timeremus perire.
Cum autem sit alia vita, quæ est hæc multò melior & sublimior, & nunquam perire
finiri, cur timemus hanc perdere, quando per huius amissionem ad illam acced-
mus? Respondit Tiburtius: Nunquam antea audiui esse aliam vitam, præter hæc.
Dicit ei Cæcilia: Nunc hoc certò scias, ô charissime, quòd quando in hoc mundo
viuimus, vitam laboriosam & dolore plenam agimus, in angustijs & afflictionibus
quandoquidem inflammant humores, minuunt labores, valdè exiccant febres,
rheuma assiduè inducit aër, cibi inflant, molesta sunt ieiunia, ludi dissoluunt, cura
contrahunt, perdit negligentia, diuitiæ abijciunt, expellit paupertas, elatos reddunt
iuuētus, incuruat senectus, deprimunt imbecillitas, perturbat ira: & inter hæc omnia
mors excindit cum minis, & sic imponit finem omnibus corporeis lætitijs, vt ab eo,
quod est esse, recedens, nè fuisse quidem putetur. Pro nihilo enim decetero habe-
tur, quicquid non est. Illa autem vita æterna, hanc vitam caducam miseramque &
breuem excipiens, cum æternis afflictionibus & tormentis datur malis & iniustis
lætitia verò æterna & exultatio præbatur iustis.

Mala & in-
commoda
huius vitæ.

Cap. 9.

Intruit Ti-
burtiū Cæ-
cilia in fide
Catholica.

Ad hæc respondit Tiburtius, & dixit: Et quis est, qui illic fuit, & illinc huc ven-
ens, hæc potuit nobis annunciare, vt hæc possimus vera esse credere? Tunc surgens
beata Cæcilia, constitit, & cum magna sic dixit audacia: Cæli & terra & maris &
omnium volucrum, quæ volant in aère, quadrupedumque, & reptilium creator, &
se, priusquam omnia faceret, genuit filium, & produxit ex sua potentia Spiritum
sanctum: Filium, vt faceret omnia: Spiritum sanctum, vt viuificaret vniuersum.
Omnia autem quæ facta sunt, construxit filius ex patre genitus: & omnia quæ
rant constructa, ex patre procedens Spiritus sanctus animauit. Dicit ei Tiburtius:
Hucusquè dictum est, credi oportere vnum Deum esse in cælis. Quomodo autem
nunc tres testaris esse deos? Respondit S. Cæcilia, & dixit: Vnus est Deus in sua vi-
tute, quem sic in sancta Trinitate partimur, quomodo in vno homine inesse dic-
mus artem, memoriam, & intelligentiam: quoniam arte inuenimus id, quod non
didicimus: memoria tenemus, quod docemur: intelligentia comprehendimus
si quid nos vnquam contemplari contigerit aut audire. Quidnam ergò faciemus?
Num hæc tria in homine vna possidet intelligentia? Si ergò homo in vna intelli-
gentia possidet nomen trium significatorum: quomodo non Deus omnipotens
in vna & eadem diuinitate vim obtinet Trinitatis? Tunc Tiburtius, cum in terram
cecidisset, coepit clamare & dicere: Reuerà, ô charissima, non mihi videtur lingua
humana dare responsum: sed conijcio Dei Angelum per os tuum esse locutum, &
magnas egit gratias, quòd citò vnum esse Deum in tribus personis, ei aperte proba-
uerit.

Cap. 10.

Conuersus itaque ad fratrem suum, dixit: De vno Deo mihi fuisse satis factum
confiteor: sed meam quæstionem, sicut prius inceperam, vellem scire. Dixit S. Cæ-
cilia: De ea mecum loquere, quoniam breuitas temporis est fratri tuo impedimen-
to, quò minus reddat responsum. Me autem, quam Christi sapientia docuit à rēne
ris vnguiculis, de quacunque re me volueris interrogare, non poteris inuenire
impe-

imparatam. Dicit ei Tiburtius: Hoc nup̄er quaesivi, & nūc quoquē quero. Quisnam ex ijs, qui illic sunt, huc veniens, ostendit nobis aliam vitam, quam vos praedicatis? Sancta dixit Caecilia: Vnigenitum suum filium Pater per sanctam Virginem Mariam misit in terram: qui stans in sancto monte, magna voce clamavit, dicens: Venite ad me omnes populi, & ego dabo vobis vitam aeternam. Concurrit autem ad eum omnis caro, omnis aetas, omne genus hominum. Tunc dixit omnibus: Poenitentiam agite propter vestram ignorantiam: quoniam appropinquavit regnum Dei, quod tollit regnum hominum. Suum autem regnum vult Deus diuidere ijs, qui credunt: in quo ille existit sublimior. Illic ergo peccatores quidem consummabuntur aeternis doloribus, & igne, qui nunquam terminabitur: Iusti autem accipient lucem aeternae gloriae & gaudij, quae nullum vnquam finem accipit. Decetero nolite, o filij hominum, huius vitae fugientem quaerere latitiam, vt latitiam illius vitae aeternam possideatis, quae hanc vitam excipit. In hac enim vita breue tempus viuitis: in illa vero, in omne aeuum.

Marth. 4.

Præmia impiorum & iustorum,

Cap. 11.

Miracula Christi,

Marth. 21.

Cap. 12. Expositio ratione oru, quae Christus passus est.

Marth. 27.

Aet. 1.

Cum haec autem audissent omnes populi infideles, vna voce dixerunt: Et quis illic fuit, & cum illic huc venisset, potuit docere vera esse, quae dicis? Tunc Dei filius dixit eis: Si ostendero vobis surrexisse mortuos, nō creditis veritati? Vt autem dubitationis & suspicionis nullum remaneret vestigium, cum populis profectus est ad sepulcra, & triduanis & quadriduanis & iam foetentibus mortuis, quam amiserant vitam, vt Deus reddidit. Transmisit mare, super fluctus ambulans non madafactis pedibus. Imperabat ventis, castigabat fluctus, & quae excitabantur tempestates & tumultus, sedabat. Caecis visum reddebat, aridas manus reddebat sanas, claudis ingressum, mutis vocem reddebat, & surdis auditum. Paralyticos verbo curabat, leproso dicto mundabat, infirmis medebatur, lunaticos restituebat, & demones fugabat. Sed cum mente capti & impij Pharisei & Pontifices ei inuidissent, propterea quod populi, eis relictis, eius sequebantur vestigia, sternerentes vestes suas ante pedes eius, & clamantes: Benedictus qui venit in nomine Domini: in cum ira percit Pharisei, cuidam Pilato Praesidi cum tradiderunt, vocantes eum magum & impium: & seditionem excitauerunt in populo, vt eum cruci affigerent. Hoc autem ille praesciens, pro mundi salute permisit se apprehendi & illudi, iniurijs affici, flagris cadi & occidi. Sciebat enim vt Deus, quod non aliter nisi per preciosam & inreuerentiam suam passionem, esset captiuum redditurus diabolum, malisque & immundis spiritibus malas inferret poenas.

Propterea ergo ille fuit comprehensus, qui peccatum non fecit, vt liberaretur genus humanum, quod detinebatur vinctum vinculo peccati. Qui est benedictus, fuit sub maledicto, vt nos a maledicto eximeret: sustinuit illusiones, vt nos liberaret ab illusionem daemouum, qui versantur in hoc mundo. Spineam coronam accepit in capite, vt capitalem tollerent sententiam, quae ex spinis peccatorum in nos lata fuerat. Fel in cibo accepit, vt dulcem primi hominis gustum, vnde mors in mundum fuit ingressa, commutaret. Potatus est aceto, vt acrimoniam, qua noster sanguis ebullit, in se succiperet: & hunc bibit calicem passionis, qui nostris debebatur vitij. Nudatus est, vt nostrorum parentum nuditatem, quam passi sunt consilio serpentis, nunc teegeret indumentis. In ligno fuit suspensus, vt ligni transgressionem, per passionem ligni Crucis suae aboleret. Mortem ad se venire admisit, vt secum luciferam faceret, & regnum, quod inuenit per serpente, amitteret, & cum ipso serpente sauciata, per Christum fieret captiua. Quamobrem omnia elementa cum vidissent suum effectorem sublimem actum in crucem, magno metu contremuerunt. Nam ex vna parte mota est terra, & ex altera fracta sunt templa & petrae, fugit dies, sol fuit conterritus, & obscuratus texit tenebris vniuersum mundum: Luna suae lucis splendorem nube cruenta operuit: Astra caeli luce resplendentia, omnia simul sunt mutata. Stridet terra, & veluti pariens, coepit multos sanctos reddere ex sepulcris: qui quidem hoc dabant testimonium, quod Seruatoris descensus ad inferos, dissoluit regnum diaboli, & mortuus mortem affecit ignominia, & percussam vinxit, & subiecit pedibus seruorum suorum. Illinc clarum est, quod pro nomine eius puniti gaudemus, & gloriamur in persecutionibus: quod hanc nostram vitam, quae ad tempus, & in quam cadit interitus, aeterna & quae nunquam desinit vita excipit: quam Dei filius, cum surrexisset a mortuis, suis ostendit Apostolis, quibus adspicientibus, assumptus fuit in caelos.

Hoc

RIUS
ber
ober
VITI
5

Cap. 13.

1. Cor. 15.

Miraculis
Apostoli
firmarunt
suam prædi-
cationem.

Hoc ergo si in trium conuentu ostendisset, intelligentium cogitationes non possent dubitare. Quanto autem magis, quod non solum duodecim discipulis, sed plus quam quingentis simul seipsum dignatus est ostendere, ne vestigium quidem relinqueret ullius dubitationis? Illi autem, qui in his rebus erant initiati, & in omnem mundum missi ad prædicandum, signis & magnis prodigijs confirmabant suam prædicationem. Nam & omnes infirmitates curarunt in eius nomine, fugerunt demones, & vitam reddiderunt mortuis. Nullam tibi arbitror remanere quaestionem, nisi ut hanc vitam animo & corpore despicias, & illam vehementer & constantem inquiras. Nam qui credit in Dei filium, & eius adhæret præceptis, quando moritur, eius corpus à morte nulla afficitur iniuria: sed à sanctis Angelis in vitam eripitur, & in locum paradisi abducitur. Hinc mors cum diabolo efficit, ut diabolus prauitatibus mentes hominum colliget, & in varijs non animaduersis necessitatibus occupet: & nunc quidem damni terrore afficit: nunc autem ad gulam eripit, & ex diuersis abstrahens studijs, de hac sola vita facit miseris homines efficit licitos, ut ex corpore egredientes inueniat miseris & nudos, & nihil secum portantes præter peccata. Hac tibi paucis exposui, o charissime. Si quid autem tibi de existimas, tursus quære.

Latini ha-
bent, & di-
uerso gene-
re suasionis

Cap. 14.

Tiburtius
post cate-
chesin à S.
Vrbano ba-
ptizatur.

Tunc Tiburtius ad eius pedes prouolutus, dixit cum gemitibus fletuque & lacrymis: De hac vita decetero si vel cogitatione exquisiro, vel animo agitata in illa vita nunquam inueniar. Habeant ergo insipientes lucrum præsentis temporis: Ego autem, qui in hodiernum usque diem vixi sine ratione, absit vt sine ratione decetero vitam agam. Et hæc cum dixisset, ad suum fratrem conuersus, dixit: Misere mei, frater dilecte, & abrumpe tarditatem, quam transigi in ignorantia. Quocirca vereor moras. Ponderis ferre non possum: rogo te, duce me ad hominem Dei, vt me perfecte purificatum, illius vitæ faciat participem. Tunc Valerianus duxit fratrem suum ad sanctissimum Papam Vrbano. Cui postquam narrauit omnia, quæ dicta & facta fuerant, benigno Deo egit gratias. Acceptum autem cum omni gaudio & exultatione Tiburtium, cum admonuisset, catechismo instituisse, baptizasset in nomine patris & filij & spiritus sancti, iussit secum esse, donec ea deponeret, quæ recentis sunt illuminationis. Quæ quidem cum perfecta fuissent eius doctrina, post septem dies Christi militem restituit. Tantam autem gratiam à Christo est consecutus, vt etiam Dei Angelos videret quotidie: & quæcumque à Deo petebat, facile impetrabat. Sed quoniam longum esset omnia ordine exponere, qualia & quam multa fecit Dominus per eos admirabilia, conuertamur ad gloriosas eorum perpeffiones.

Cap. 15.

*Turgius

Exercitia
SS. Valeri-
ani & Tibur-
tij.

Sancti mar-
tyres com-
pæhensi Iu-
dici exhibe-
tur.

*Turgius, qui etiam Almachius, cum esset Præfectus vrbis, & sanctos Dei martyres occideret quotidie, iubeat eorum corpora relinqui insepulta. Tiburtius autem & Valerianus ad hoc operam quotidie adhibebant, vt sanctorum corpora ad sepeliendum componerent, & humi mandarent, eleemosynis vacantes & diuino cultui. Cum ij ergo in eis versarentur, quomodo solent boni odio haberi a improbis, eos mali criminantur apud Almachium Præfectum vrbis, omnia referentes, quæ per ipsos Dominus faciebat in egenos: & quod improbe ac malitiose quos ille iubebat occidi, isti mandabant sepultura. Itaque à militari cohorte comprehensi, adducuntur ad Almachium Præfectum. Quos quidem Almachius in verbis est allocutus: Cum vos character nobilitatis gloria insignes reddiderit, et propter, nescio quam religionem, vos ignobiles redditis & infelices? Nam vestra facultates in nescio quas abiectas personas audio vos erogantes consumpsisse, & eos, qui castigati fuerunt propter sua scelera, cum omni gloria mandare sepultura. Quocirca licet suspicari, vos esse initiatos ipsdem mysterijs, quibus ij, quos propter coniurationem mandatis sepultura. Respondit Tiburtius, & dicit Præfecto: Vtinam nos dignentur referre in numerum suorum seruorum, quorum tu nos conuincis esse socios: qui quidem respuerunt id, esse quod videtur, & non est: & inuenerunt illud, quod videtur non esse, & est.

Cap. 16.

Almachius Præfectus dixit: Et quid est, quod videtur esse, & non est? Dixit Tiburtius: Omnia quæ sunt in mundo, quæ animas vocant ad mortem æternam per breuis temporis lætitiã. Dixit Almachius Præfectus: Et quid est, quod non videtur esse, & est? Tiburtius dixit: Vita, quæ futura est iustis: & supplicium, quod dabitur iniustis. ex vtraque enim parte cognouimus verum, esse ea ventura: & in fauore

* dicitur

S U

* distributione quod oculis nostri cognoscimus, id corporis nostri oculis spectandum * referimus, vt * in nostra conscientia quae sunt bona, malis obumbremus rationibus. Dixit Praefectus Almachius: Non puto te mente tua loqui. Dixit Tiburtius: Non loquor mente mea: sed illius, quem accepi in visceribus mentis meae. Dixit Almachius Praefectus: Nunquid nostri quod dicis? Dixit Tiburtius: Et noui, & didici, & credo, quod omnia, quae a me dicta sunt, permanent. Almachius Praefectus dixit: Et ego cur non intelligo, * quod ago, a quo haec sunt condita? Tiburtius dixit: Quoniam homo belluinus non sentit, quae sunt spiritus. Spiritus autem diiudicat omnia, ipse vero a nullo diiudicatur. Tunc ridens Praefectus, iussit auferri quidem Tiburtium: coram eo autem sisti Valerianum. Cui etiam dixit: Quoniam non est frater tuus sanus cerebri, tu poteris respondere sapientius. Dicit ei Valerianus: Falluntur aures tuae, quoniam scopum nostrae orationis non potes intelligere. Dixit Praefectus: Nemo ita errat, vt vos erratis: qui relictis necessarijs numeris & responsis, malos sequimini: quae sunt iucunda respicientes, latitiam nihili facientes, & ea despicientes, quae data sunt ad vitae alimentum, maxima beneuolentia illud complectimini, quod salutis inuenitis contrarium, & ijs quae sunt iucunda, inimicum.

* dissimulatione
* subducimus.
* contra conscientiam nostram
* quo ordine persequaris?
1. Cor. 2.

Ad haec respondit Valerianus: Ludentes & ridentes, & in varijs delicijs luxuriose vitam agentes, vidi hyemis tempore per campos transeuntes. In quibus campis stabant agricolae plantantes, palmites insigentes, & spinosos rosarum ramos ingeniose toto animo componentes. Alij autem oliueta inferentes: alij vero radicitus imbecilla excidentis, & quae sunt opera conuenientia, magno labore peragentes. Tunc illi, qui delicijs fruebantur & laetabantur, coeperunt eos, qui laborabant, ludificari, & dicere: Miseri & miserabiles, hunc qui vos affligit laborem deponite, & nobiscum laetantes, vos delicijs explete & libidinibus. & cur tanquam insipientes duro labore dissolimini, & vestrae vitae tempora negocijs, quae vos affligunt, consumitis? Haec dicentes, soluebantur in risum, & dabant plausum manibus, magnoque sono eos cachinnantes iridebant. Haec autem illis facientibus, pluuios hyemis menses tranquillissima tempora exceperunt: & ecce pulchrorum & variorum florum fragrantibus omne genus odoribus prata exornabantur, & molles botrorum series producebant palmites, & e vario genere arborum rami stillantes melle fructus producebant: in quibus animaduertimus vsque in hodiernum diem abundare simul & gratiam, & fructum, & decorem. Tunc cum laetarentur illi, qui existimabantur esse insipientes, coeperunt lugere ijs, qui existimabantur esse * ciues: & qui erant gloriosi in sua intelligentia, perierunt in aciratioinatione: & tandem ducti poenitentia, inter se murmurantes & gementes dicebant: Hi sunt, quos habuimus ludibrio: eorum laborem probrum existimabamus: eorum vitam nihili faciebamus, tanquam miserabilem: eorum figuram iudicabamus esse indignam, & intelligentiam eorum sine honore. Ij autem inuenti sunt intelligentes: & nos quidem probamur tunc fuisse miserabiles, insipientes & stulti, quando neque nobis ipsis operabamur: neque ijs, qui operabantur, dedimus in opere auxilium: qui quidem cum essemus in delicijs, eos valde irrisimus, & ipsos credidimus esse insipientes, quos quidem nunc resplendentes animaduertimus & florentes.

Cap. 17.
Valerianus eleganti similitudine contudit iudicem.
* vrbani
Ita ferè
Sap. 5.

Ad haec dixit Praefectus: Te quidem video esse sapienter haec persecutum: sed ad meum responsum non vidèris respondere. Valerianus dixit: Dixisti nos esse stultos & insipientes, quod facultates nostras damus egentibus, profelytos excipimus, viduis suppeditamus quae sunt necessaria, orphanis subuenimus, corpora inssepulta tegimus, & cum maximo honore celebramus martyrum depositiones. Nos autem insipientes iudicasti & delirantes, quod cum ijs qui laetantur, non laetamur, nec in delicijs viuimus, nec nostras explemus libidines, nec illiberaliter sumus lasciuus & impudicus oculis, ostendentes nos esse liberos & ingenuos. Veniet tempus, quo accipiemus millecuplos fructus nostrae afflictionis, & nobis latantibus flebunt illi, qui nunc efferruntur latitij: est enim nunc tempus seminandi. Qui ergo in hac vita seminant, quae sunt ad tempus, lachrymas, in illa beata & aeterna vita metent gaudium sempiternum. Dixit Praefectus: Ergo & nos, & inuicti Imperatores luctum aeternum habebimus: vos autem aeternum gaudium possidebitis? Respondit Valerianus: Quid enim estis vos, aut vestri Imperatores? Impleto enim vestro tempore morientes, eo maiorem Deo estis reddituri rationem, quo vobis ab eo maior data fuit potestas. Dixit Praefectus Almachius: Quid in verbis voluendis immoramur? Aut dijs thus offerte,

Cap. 18.
Praeclara martyris sententia.
Psal. 125.

RIUS
ber
ober
VIII
5

& illasi recedite: aut malè estis & acerbè morituri. Ambo responderunt & dixerunt: Nos non dijs, sed Deo quotidie offerimus sacrificia. Dixit Præfectus: Quis est Deus, cui dicitis vos vestrum offerre sacrificium? Sancti responderunt & dixerunt: Er quis est alius Deus præter ipsum? Cur de Deo nos interrogas? Est enim alius Deus, præter unum? Dixit Præfectus: Quem unum esse dicitis, eius nomen requiro. Dixit Valerianus: Dei nomen non inueneris, etiamsi possis volare pennis. Dixit Præfectus: Iam ergò nomè non est Deus? Dixit Valerianus: Est nomè corruptoris & adulteri, quem fuisse occisorem vestri authores memorant, & * accusatorem nostræ ostendunt scripturæ. Hunc tu Deum miror quam impudentia nominasti, cum Deus dici non possit, nisi qui est ab omni peccato alienus, qui est etiam plenus omnipotentia. Dixit Præfectus: Ergò errat omnis mundus, & tu cum tuo fratre Deum verum cognouisti? Dixit Valerianus: Innumerabilis multitudo Christianismi accepit sanctitatè. Immo verò vos pauci estis, qui remansistis tanquam scissa: è naufragio tabulæ, ad nihil aliud proficientes, nisi vt in ignem iaciimini.

* criminosum, habent Latini.

Cap. 19. Valerianus dum virgis ceditur, mirè exultat.

SU

Tunc iratus Præfectus, iussit eum cædi virgis. Ille autem confestim dum verberetur, latus cepit dicere: Ecce hora, quam valdè desiderabam, & ecce dies omnino mihi iucundior. Dum beatus verberaretur, præco magna voce clamabat: Deus & deas noli maledicis incesere. Ille autem ad populum clamabat, dicens: Viri Romæ Romanorum, videte, nè hæc plaga vos à veritate auertat, sed state fortiter, & detestamini lapideos & ligneos, quos colit Almachius Præfectus, in calcem conuertite. Nam omnes, qui eos colunt, erunt in afflictione & supplicio æterno. Tunc qui cum Præfecto confidebat Tarquinius, qui etiam dictus est Laccas, Præfecto dicit in secreto: Inuenisti occasionem domine mi: tolle eos quamprimum à terra. Nam si tardaueris, & de die in diem traxeris, omnes suas facultates distribuent pauperibus, & eis supplicio affectis, tu nihil inuenies. Tunc Præfectus, cum ei placuisset illius consilium, iussit licitoribus, vt eos abducerent, vbi erat Iouis statua, & iussit, vt nisi ambo vellent imagini Iouis sacrificare, simul subirent supplicium capitis. Tunc venerandi & gloriosi Christi martyres Valerianus & Tiburtius abducti sunt à Maximo Præfecti cubiculario in locum, qui dicitur Pagus. Qui quidem Maximus cepit eos dehere, & dicere: O preciosa & florens iuuentus. O vinculum magnæ fraternitatis. O pulcherrimum & generosum. Cur vos in malum & impium finem volentes vos ipsos projicere, & ad maximum tendere exitium, irà festinatis tanquam qui ad lætitiã, & magnificam & lautam cœnam vocemini? Tunc dixit Tiburtius: Nos si non verè didicissemus aliam esse vitam æternam, quæ vitam præsentè sequitur, non gauderemus eam amittere. Dicit eis Maximus: Et quamnam potest esse alia vita? Respondit Tiburtius, & dixit: Quomodo corpus induitur indumentis, irà etiam anima induitur corpore. Et corpus quidem tanquam semen terrestre, per libidinem in terrenam matricem immittitur: genitum autem & nutritum, & lapsum in mortis interitum, & in puluerem conuersum, tanquam Phoenix futura lucis specie excitabitur. Anima verò si sit sancta, feretur in paradisi delicias, vt flores in delicijs, expectet tempus suæ refectionis. Dicit eis Maximus: Vellem ego quoque hæc vitam respicere, si de ijs, quæ dicis, possem fieri certior. Dicit ei Valerianus: Quoniam dicis tibi nihil superesse, nisi vt probes vera esse, quæ tibi diximus: ea hora, qua faciet Dominus nos corporis tunicam exuere in gloriosa nominis eius confessione, aperiet Dominus oculos tuos, & faciet te adpicere, cum quanta gloria illa vita redditur, si tamen promittas nobis, quòd ex toto animo venies ad tui erroris pœnitentiam.

Sancti ad mortem festinant tanquam ad magnificam & lautam cœnam.

Cap. 20.

Tunc Maximus anathemate seipsum deuouit, dicens: Flammi ignis consumatur nisi ab hac hora illum solum Deum confitebor, qui facit, vt post hæc vitam alia vita sequatur. hoc mihi solum vos ostendite, quòd estis polliciti. Ei dicunt sancti martyres Tiburtius & Valerianus: Iube licitoribus, vt nos in domum tuam abducant, & facimus, vt illuc ad te veniat purificator: qui hac nocte, postquam fueris purificatus, faciet vt videas id, quòd tibi promissimus. Cum autem Maximus iussisset licitoribus, abduxerunt eos in domum eius. Quorum prædicatione ipse Maximus cum tota sua familia & ipsis licitoribus crediderunt in Dominum nostrum Iesum Christum. Tunc sancta Cæcilia venit ad ipsos noctu cum sacerdotibus, & fuerunt omnes baptizati in nomine patris & filij & spiritus sancti. Cum autem ex oriens matutinum, nocti finem dedisset, magno silentio factò, dixit sancta Cæcilia: Estote forti & magno animo. O Dei milites: abijcite opera tenebrarum, & induimini arma lucis. Pulchrum certamen certauistis, cursum

Maxim⁹ & multi alij conuertuntur ad Dominum.

Rom. 13. 1. Tim 4.

cursum peregristis, fidem conseruauistis. Deceterò proficiscimini ad coronā iustitiae, quam reddet vobis iustus Iudex: non solum autem vobis, sed etiam omnibus, qui diligunt aduentum eius. Locus autem, qui dicitur Pagus, erat situs quarto lapide ab vrbe Roma: ad quem erat transeundum prope portam templi, vt quicumque illac transibat, nisi Iouis simulacro thus offerret, puniretur. * Cùm in eum autem locum venissent sancti Tiburtius & Valerianus, preciosum thus obtulerunt, Deo offerentes suos accusatores: & sic flexis genibus, fuere cæsi gladio. & amisso hoc caduco & mortali corpore, æternam & quæ non potest marcescere, martyrij coronam accipere.

Latini sic:
* Venetijs
sanctis offeruntur thura, & reculant. Reculantes ponunt genua, feriuntur gladio.
Cap. 21.

Tunc Maximus iurans dicebat: Vidi Angelos Dei tanquam solem resplendentes, ea hora qua gladio sunt percussi, & exeuntes eorum animas è corporibus, tanquam virgines è thalamo. Quas cùm vnus excepisset Angeli, strepentibus alis ferebantur in celum. Hæc Maximo narrante cum lachrymis, multi crediderunt in Dominum nostrum Iesum Christum, & conuersi ab errore simulacrorum, seipsos tradiderunt sancto Vrbanus suo magistro. Cùm autem ad Almachium vrbs Præfectum venisset fama, quod Maximus cubicularius cum omnibus suis factus esset Christianus, iussit eum tandiū verberari globis plumbeis, donec spiritum emitteret. Quem sancta Christi martyr Cæcilia cùm posuisset proximè sanctos Dei martyres Tiburtium & Valerianum, deposuit in arca, & iussit vt in arca eius insculperetur Phœnix, ad ostendam eius fidem, qui se inuenturum esse resurrectionem Phœnicis exemplo admiserat. Facta est autem post hæc inquisitio. Cœpit enim Almachius Præfectus amborum fratrum querere facultates, propter quas volebat etiam querere sanctam Cæciliam, vt Valeriani coniugem: & iussit eam apud se sisti. Quæ quidem postquam omnia, quæ superfuerant ex eorum facultatibus, fideliter distribuisset pauperibus, cœpit ille vrgere, vt ea thus offerret. Tunc dixit ministris, qui eam vrgebant, vt hoc faceret:

S. Maximus globis pluribus cæcis emittit spiritum.

Audite me, ciues & fratres: Vos estis ministri vestri Præsidis, & videtur vobis, quod desideratis esse alieni ab eius impietate. Mihi autem est gloriosum & valde desiderandum, omnia pati graua pro Christi confessione. Nam cum hac vita nunquam statui vllam habere amicitiam. Sed ne sitis de nostra solliciti iuuentute, quam omnis curæ estis expertem reddituri. Facite ergò, quod ab iniquo Præside est vobis imperatum. Tunc illi cœperunt lamentari & conqueri, quod tam electa puella, & tam intelligens & nobilis, cuperet interfici: & eam rogabant, dicentes, ne talem decorem amitteret, neque talem spem conuerteret ad mortem. Quibus silentibus & dolore vexatis sic sancta respondit Cæcilia: Hoc, ô fratres, non est perdere iuuentutem, sed commutare: Dare lutum, & aurum accipere: dare tabernaculum breue & miserabile, & magnam spatiosamque & amplam domum accipere, ex lapidibus preciosis & auro edificatam: dare angulum tenebrosum, & locum accipere lucidum, margaritis resplendentem cælestibus: dare possessionem, quæ perit, & accipere possessionem, quæ non cognoscit finem, & ignorat mortem: dare lapidem miserabilem, quem pedibus conculcatis: & accipere lapidē preciosum, qui forma resplendet in regio diademate. Hodie si quis sic offerat aureos, vt minimam nummorum quantitatem ex ijs alacri animo prouentum accipiat: num vos quoque lubenter curreretis ad talem negotiationem, & omnes parentes, & notos, & cognatos, dilectosque, & propinquos, & amicos vobiscum faceretis currere? Si quis autem vos currentes auerteret, dicendo vos inutiliter omnes vestros nummos esse daturos, num eos essetis irrifuri vt ignorantes, & qui nihil cognoscerent: vos autem lati curreretis, quod cum precioso auro essetis permaturari as miserabile, & non magni precij? Et vos quidem pondus pro pondere gaudetis accipere: Deus autem non dat pondus pro pondere: sed accipit simplum, & reddit centuplum: præterea verò vitam quoque æternam.

Cap. 22.
S. Cæcilia eximiam virtus.

S. Cæcilia docet per mortē temporale perueniri ad æternā vitā.

Cum hæc autem dicta essent à beata Cæcilia, ascendit supra petram, quæ erat prope pedes eius, & dicit omnibus: Creditis ea, quæ dixi vobis? Illi autem vna voce dixerunt omnes: Certè credimus in Christum filium Dei, eum esse verum Deum, qui te talem habet ancillam. Dicit eis sancta Cæcilia: Ite deceterò, & dicite infelicissimo Almachio, quod ego vnum donum peto, ne nimis acceleret is meā decertationem. Ego autem faciam, vt in domum meam veniat sanctissimus Papa Vrbanus, vt faciat vos omnes vitæ æternæ participes, & sic Dei prouidentia ego quoque consummabor. Tunc cùm in eius domum venisset sanctissimus Papa Vrbanus, baptizauit plusquam quadringentos, diuersi sexus, fortunæ & ætatis. Inter quos erat vir clarissimus, no-

Deus pro simplo reddit centuplum.
Cap. 23.

400. baptizantur à S. Vrbanus.

RIUS
OBER
VITI
5

mine Gordianus. Is cum Papa precibus domum sanctae Cæcilie vocavit ex suo nomine, ut in occulto ex illo die, ex quo illic Christi peractum est baptisma, fieret ecclesia Dominica: ad eum, ut sanctissimus quoque Papa Urbanus illic occulte habitaret: indies autem Christi redemptionis lucra illic crescerent, & diaboli essent damna innumerabilia.

Cap. 24.

Cum hæc autem fierent, Almachius Urbis Præfectus iubet coram se sibi Cæciliam quam interrogans, ei dicit: Quod est nomen tuum, o puella? Respondit sancta: Cæcilia. Dixit Præfectus Almachius: Cuius es conditionis? Dixit Cæcilia: Ingenua clarissimis. Dixit Præfectus: Ego te rogo de religione, non autem de genere. Sancta dixit Cæcilia: Interrogatio tua stultum cepit principium, quæ duo responsa videtur elicere ex vna questione. Dixit Præfectus: Vn denam est tibi hæc fiducia? Respondit sancta: Ex bona conscientia, & fide non simulata. Dixit Præfectus: Ignoras quænam sit mihi potestas? Dixit sancta Cæcilia: Ignoras tu, quænam sit tibi potestas. Nam si me rogaueris de tua potestate, veris verbis tibi aperiam. Dicit ei Præfectus: Dic, si quæ nōsti. Sancta dixit Cæcilia: Omnis hominis potestas est perinde, ac vter vento pluvius: quem si vna acu pupugeris, omnis tumor eius colli flaccescit. Quinetiam si veniatur in ipso aliquid portare, inflectitur. Dixit Præfectus: Cœpisti a contumelia, & perseveras in contumelijs. Dixit sancta Cæcilia: Non dicitur contumelia, nisi in eos, qui pauca peccant, non teneatur moderatio. Quamobrem vel doce contumeliam, si falsum sum locuta: vel te ipsum castiga, subeuntem iudicium. Dixit Almachius Præfectus: Ignoras, quod domini inuicti Imperatores iusserunt, ut qui non negauerint se esse Christianos, puniantur: qui autem negauerint, dimittantur. Dixit sancta Cæcilia: Sic vestri semper errant Imperatores, sicut etiam vestra celsitudo. Nam quæ ab ipsis processit sententia, vos quidem testata est esse impios, nos autem esse ostendit innocentes. Si enim malum esset hoc nomen, nos quidem negavissimus. Vos autem, ut nos confiteremur, omnino cœgissetis. Dixit Præfectus: Pro pietate sua hoc voluerunt statuere, ut sua benignitate vitam donando, vobis gratificentur. Dixit sancta Cæcilia: Nihil est æquè impium, nihil verò tam innocentiam inimicum, quam reus omnia inferre supplicia ad hoc, ut suam iniquam testentur qualiter: & de eorum in mysterio socijs gravissimam habere questionem. Nos autem, quos innocentes cognoscitis, nominis solum accusatis. Sed nos, qui sanctum nomen Christi cognoscimus, id omnino negare non possumus. Est enim melius mori feliciter, quam vivere infeliciter. Nos enim vera dicentes, vos punimus, quibus est per suam, ut falsum audiatis.

Constantia
S. Cæcilia.

* quam ut
reis oibus
tormenta
adhibeatis.
Ad cœfren-
dū qualita-
tē sceleris,
locū, tēpus,
cōfctos, lo-
cios et exa-
minatione
perquiritis,
Cap. 25.

Dixit Almachius Præfectus: Elige tu vnum ex duobus: aut sacrificia, aut nega te esse Christianam, ut delicti tibi detur venia. Tunc dixit ridens sancta Cæcilia: O ludicem pudore necessario affectum. Vult me negare, & esse me innocentem, ut ipse me faciat crimini obnoxiam. Si vis accusare, cur me adhortaris, ut negem? Sin autem vitæ absolueris, cur non vis inquirere? Dixit Præfectus Almachius: Ad sunt accusatores, qui testantur te esse Christianam. Si ergo quamprimum negaveris, impones finem eorum accusationibus. Sin autem nolueris negare, hoc tua imputabis amentia: quando in te lata fuerit sententia. Dixit sancta Cæcilia: Eorum accusatio est mihi desideranda, & punitio tua est victoria. Noli me ergo corrigere tanquam errantem: sed te ipsum increpa, qui existimas fore, ut Christum negem. Dixit Præfectus: Misera, necis vitæ & necis potestatem mihi datam esse ab Imperatoribus? Cur loqueris cum tanta superbia? Dixit sancta: Alio modo licet dicere superbum, & alio confidentem. Ego confiderem, non autem superbe, sum locuta. Nam nos quoque valde reijcimus superbiam. Tu autem si non times audire veritatem, rursus docebo te nunc falsa esse locutum. Dixit Almachius Præfectus: Quidnam falsi es in nobis asscuta? Dixit sancta Cæcilia: Hoc, quod affirmas tuos Imperatores tibi dedisse vitæ & necis potestatem. Dixit Præfectus: Ergo sum mentitus? Sancta dixit Cæcilia: Reuerà, si iubeas, falsum te dixisse ostendam. Dixit Præfectus: Dic. Sancta dixit Cæcilia: Dixisti tuos Imperatores tibi dedisse potestatem vitæ & necis. Cognosce itaque, tibi solum esse datam mortis potestatem. Nam vitam quidem potes a viuis tollere: mortuis autem non potes dare vitam. Dic ergo, quod Imperatores te voluerunt esse ministrum mortis. Nam si tu amplius dixeris, deprehenderis falsa dicere, & quæ non possunt consistere. Dixit Præfectus Almachius: Nè sis verbosa, o mulier: sed decetero tuam deponere audentiam, & veni, & dijs sacrificia. Dixit sancta Cæcilia: Nescio, vbinam tuos oculos amiseris.

Punitio,
Christia-
norum vi-
ctoria est.Coniucit
Præfectum
mendacij.

ris. Nam quos tu dicis deos, ego & omnes, qui sunt sanis oculis, videmus esse lapides, & as, & plūbum. Dixit Præfectus: Meas iniurias philosophando contēpsi: non possum autem ferre deorū contumelias. Dixit sancta Cæcilia: Ex quo os aperuisti, nullum verbum fecisti, quod non te offenderet iniustum, insipientem & stultū. Sedenim quidnam hoc est, quod externis oculis te esse cecū ostendis, quando quod omnes lapidem esse adspicimus, & lapidē inutilem, tu deum esse testaris? Do tibi, si iubes, consiliū. & cum tangens, discē esse lapidē: si non nōsti, id adspiciens: est enim dedecus, a toto te rideri populo. Omnes enim sciūt Deū esse in cælis: hæc autē, vt quæ sint formæ lapideæ, per ignem posse melius mutari in calcem: quoniam iam suo ocio pereūt, & neque tibi, si simul pereas, neque si in ignē coniectæ fuerint, sibi poterunt subuenire.

hic locū ex Latinis ita restitimus

Cap. 26.

Nihil læditur ab igne.

Tertio cæsa in capite, tri duo superuixit.

Obitus sanctissime virginis.

Tunc valdē iratus Almachius, iussit eam reduci in domū suam, & illic balnei flamma torreri. Cū autem esset in aëre balnei sui inclusa, & subtrās toto die & nocte magna vis ardentis igni adhiberetur, tanquā in loco refrigerato illæsa permanisset & salua, Domini gratia: a deo, vt nulla pars omnino ex eius mēbris vel minimo sudoris signo fuerit humectata. Quod cū audiisset Almachius Præfectus, illuc misit ad ipsam, vt in ipsis balneis ei caput amputaretur. Quā spiculator tribus percussit ictibus, & non potuit ei caput amputare. Sic autem eam semiputato capite ferus & crudelis ille licet reliquit: adeo vt omnes turbæ, quæ per illam crediderant, sanguinem linetis tanquā spongijs hauserint. Tribus autem, quibus superuixit diebus, non cessant omnes, quos aluit & quos docuit, confirmare & corroborare in fide Domini. Quibus etiam distribuit omnia, quæ habebat, & sanctissimo Papæ Urbano commendauit. Cui etiam dixit: Trium dierum mihi iam petiui terminum, vt tradam hæc tuæ sanctitati, & hanc domum meam in seculum ecclesiæ nomine consecres. Impletis autem tribus diebus, & Deum precante beata Cæcilia, cū essent adhuc preces in ore eius, tradidit preciosam & sanctam suam animam in manus Dei viuētis, mensis Nouembris xxiij. Tunc sanctissimus Papa Urbanus, cū gloriosum eius corpus sustulisset noctū cum Diaconis, sepelijt ipsam inter alios collegas suos Episcopos, vbi sunt omnes confessores & martyres depositi. Eius autem domum in æternum consecrauit nomine sanctæ ecclesiæ, & illic perpetuò peraguntur sancta Domini mysteria vsque in hodiernum diem: in memoriam quidem martyris, gloriam autem & laudem magni Dei & Seruatoris nostri Iesu Christi: Cui gloria & potentia nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

VITA SANCTI CLEMENTIS MARTYRIS, EPISCOPI ROMANI, DISCIPVLI S. PETRI APO.

foli: Authore Simeone Metaphraste, Tomo 5, Aloysij.

TRAIANI Imperatoris tēpore, Torcutianus Comes officiorum, cū innumerabilem multitudinem Christo vidisset credere, accersijt Præfectos regionum, & datis eis pecunijs, persuasit, vt turbam mouerent aduersus nomen Christianum. Vrbis autem Præfecturam obtinente Mamertino, excitata est populi Romani seditio nomine Clementis: & exorta inter se inuicem confusione, alius aliud in ipsum dicebat. Aliqui autem contrā dicebant: Quid enim mali fecit? aut quid non boni rectē gessit? Nam quencunque ægrotorum visitauit, is sanitatem ab eo est consecutus. Quicunque ad eum abiit affectus tristitia, is lætus est reuersus. Nullum vnquam læsit, omnibus verò profuit. Alij autem diabolico spiritu accens, clamabant: Magicis artibus hæc faciens, deorum nostrorum cultum euerit. Iouem dicit non esse Deum: Herculem autem nostrum, custodem esse dicit immundorum spirituum: sanctam Venerem refert fuisse meretricem: Vestem autem magnam deam, igne fuisse consumptam, impiè asserit. Similiter sanctissimam quoque Mineruam, Dianamque & Mercurium, Saturnumque & Martem calumniatur. Omnia nostrorum deorum nomina & templa probris insectatur & contumelias. Aut dijs nostris sacrificabit, aut ipse delebitur.

Noueb. 23.

Seditio populi aduersus S. Clementem.

Tunc Mamertinus Vrbis Præfectus non ferens populi seditionem, beatissimum

RIUS
ber
ober
VIII
5